

Vahvistettu: 3.6.2010	Vahvistaja: rehtori Tuula Teeri
YT-käsittely: 27.4.2010	Tarkistettu: 29.8.2014 (versio 1.3), provosti Ilkka Niemelä

AALTO-YLIOPISTON TIETOJÄRJESTELMIEN KÄYTTÖPOLITIikka

Sisällysluettelo:

Johdanto	1
Politiikan kohderyhmä ja tarkoitus	1
Käsitteitä	2
Käyttöpolitiikan voimaantulo	2
Käyttöpolitiikan muutoksenhallinta	2
Käyttöpolitiikasta poikkeaminen	2
Käyttöpolitiikan valvonta	3
Lisätietoja	3
1 Tietojärjestelmien käytön periaatteet	3
2 Tietojärjestelmien käyttäjien oikeudet ja vastuut	3
3 Käyttöoikeudet ja käyttäjätunnukset	4
4 Käyttöoikeuden päätyminen	4
Liite 1 Keskeisin tietojärjestelmien käyttöä koskeva lainsäädäntö	5
Liite 2 Viitatu dokumentit	5

Johdanto

Tietojärjestelmät ja tietoliikenneverkko ovat yliopistoyhteisölle välttämättömiä opiskelu-, työ- ja yhteydenpitovälineitä. Aalto-yliopisto on osa kansainvälistä verkkoyhteisöä ja siksi yliopiston tietojärjestelmien käyttäjien on huomioitava tietojärjestelmiä käyttäessään Aalto-yliopiston asema ja maine. Oma käyttömme ja käyttäytymisemme luo kuvaa Aalto-yliopistosta ja vaikuttaa mahdollisuuteemme toimia täysivaltaisena verkkoyhteisön jäsenenä.

Politiikan kohderyhmä ja tarkoitus

Tämä Aalto-yliopiston Tietojärjestelmien käyttöpolitiikka (jatkossa käyttöpolitiikka) koskee kaikkia Aalto-yliopiston yliopistoyhteisön jäseniä, muita Aalto-yliopiston tietojärjestelmien käyttäjiä sekä Aalto-yliopiston yksiköitä.

Käyttöpolitiikkaa koskee kaikkia yliopiston hallinnassa tai muutoin yliopiston vastuulla olevia tietojärjestelmiä ja niiden käyttöä sekä henkilöiden osalta myös muita sellaisia palveluita, joiden käyttömahdollisuus tai -oikeus on saatu yliopiston välityksellä (esim. CSC:n palvelut). Käyttöpolitiikka koskee myös yliopistolla olevia yleisökäyttöisiä työasemia ja kaikkia yliopiston verkkoon liitetyjä laitteita.

Yliopistolla on tietojärjestelmien ja palveluiden omistajana ja työnjohto- ja valvontaoikeutensa perusteella oikeus antaa määräyksiä siitä, mihin ja miten sen työ- ja opiskelukäyttöön tarjota palveluita käytetään.

Käyttöpolitiikassa määritellään tietotekniikkapalveluiden käyttäjien yleiset oikeudet, vastuut ja

velvollisuudet. Käyttöpolitiikan lisäksi Aalto-yliopiston tietojärjestelmien käyttäjien tulee huomioida myös muut yliopiston ja sen yksiköiden tietojärjestelmistään antamat politiikat, säännöt ja ohjeet, hyvät tavat sekä Suomen laki (ks. Liite 1).

Käsitteitä

Tietojärjestelmällä tarkoitetaan

- sovelluksia
- tietokantoja ja tietovarastoja
- pääte- ja muita tietoteknisiä laitteita (henkilökohtaiset tietokoneet, tablettitietokoneet, älypuhelimet, kirjoittimet, jne.)
- palvelimia
- tietoliikenneverkkoja (laajat tietoliikenneverkot ja lähiverkot).

Käyttäjällä tarkoitetaan henkilöä, jolla on tavanomaisilla valtuuksilla oleva käyttöoikeus yhteen tai useampaan tietojärjestelmään.

Ylläpitäjällä ja pääkäyttäjällä tarkoitetaan henkilöä, joka toimii tietojärjestelmissä laajennetuilla valtuuksilla. Tietojärjestelmien ylläpidosta, ylläpitäjän vastuista ja oikeuksista tietojärjestelmän toiminnan ja käytön hallintaan (mukaan lukien käyttäjien tiedostot ja prosessit) sekä tietoturvasta huolehtimiseen määrätään tarkemmin Aalto-yliopiston ylläpitösäännössä.

Aalto-yliopistossa käytettävän IT-palvelun tai tietojärjestelmän vastuullinen omistaja on, ellei muuta ole sovittu, yliopiston sen yksikön johtaja, jonka toimintaa ja tietojenkäsittelyä varten palvelu tai järjestelmä on hankittu. Esimerkiksi taloushallinnon järjestelmien omistaja on talousjohtaja ja laitoksen oman levypalvelimen omistaja on laitoksen johtaja. Omistajuuden kohde voi olla

- kokonainen IT-palvelu
- palveluun liittyvät sovellukset ja sovelluspalvelimet
- tietokannat ja tietovarastot
- käyttöjärjestelmät (Windows, Linux, Unix jne.)
- tietoverkot (laajat tietoliikenneverkot ja lähiverkot)
- päätelaitteet (henkilökohtainen tietokone, älypuhelin jne.).

Omistaja on vastuussa järjestelmän käyttötarkoituksesta, toiminnasta ja sisällöstä sekä sen käytöstä. Yliopiston yleiskäyttöisten tietojärjestelmien omistaja on IT-johtaja. Tietojärjestelmän omistaja voi laatia tietojärjestelmäänsä liittyen käyttöpolitiikkaa täydentäviä käyttöohjeita ja tiedottaa niistä tietojärjestelmän käyttäjille.

Käyttöpolitiikan voimaantulo

Käyttöpolitiikka on astunut voimaan 3.6.2010.

Voimaantulon jälkeen käyttöön otettavat uudet tietojärjestelmät tulee toteuttaa käyttöpolitiikan mukaisesti.

Käyttöpolitiikan muutoksenhallinta

Käyttöpolitiikka tarkistetaan vuosittain sekä muutoinakin tarvittaessa vastaamaan palveluissa ja lainsäädännössä tapahtuvia muutoksia. Aalto-yliopiston IT:n tietoturvaryhmä vastaa politiikan päivittämisestä. Merkittävät muutokset käsitellään YT-menettelyssä.

Käyttöpolitiikan muutoksesta tiedotetaan yliopistoyhteisölle.

Käyttöpolitiikasta poikkeaminen

Lupa käyttöpolitiikasta poikkeavaan toimintaan voidaan myöntää vain perustellusta syystä. Hakemus toimitetaan tietoturvaryhmälle osoitteella security@aalto.fi. Luvan poikkeamaan myöntää IT-johtaja.

Käyttöpolitiikan valvonta

Politiikan valvonnasta vastaavat IT-yksikkö, palveluiden ja tietojärjestelmien omistajat sekä työnjohdollisesti esimiehet kukin osaltaan. Tämän tai muiden tietojärjestelmän käyttöä koskevien politiikkojen ja ohjeiden vastainen toiminta käsitellään dokumentin Tietotekniikkarikomusten seuraamuskäytäntö Aalto-yliopistossa mukaisesti.

Lisätietoja

Ohjeita ja lisätietoja Aalto-yliopiston tietotekniikkapalveluista ja niiden käytöstä on saatavilla Aalto Insiden IT-sivuilta. Neuvoa voi kysyä IT Service Deskistä.

Käyttöpolitiikassa viitatu dokumentit on lueteltu Liite 2:ssa.

1 Tietojärjestelmien käytön periaatteet

Kaikkea tietojärjestelmien käyttöä ja käyttöpolitiikan tulkintaa ohjaavia yleisperiaatteita ovat:

- Kaikilla käyttöön oikeutetuilla on mahdollisuus kohtuulliseen ja asialliseen tietotekniikkapalveluiden käyttöön.
- Muille käyttäjille tai tietoliikenneverkossa oleville organisaatioille tai tietojärjestelmille ei saa aiheuttaa haittaa tai vahinkoa.
- Yksityisyyden suojaa tulee kunnioittaa.

2 Tietojärjestelmien käyttäjien oikeudet ja vastuut

Yliopiston tietojärjestelmät on tarkoitettu työvälineeksi tehtäviin, jotka liittyvät opiskeluun, opetukseen, tutkimukseen tai hallintoon Aalto-yliopistossa. Yksityinen käyttö on sallittu kohtuullisessa määrin ja vain siltä osin kuin se ei

- haittaa muuta järjestelmän käyttöä
- aiheuta muutostarpeita yliopiston tietojärjestelmissä
- ole ristiriidassa yksittäistä järjestelmää koskevien tai yleisten käytöstä annettujen politiikkojen ja ohjeiden kanssa.

Sallittua kohtuullista yksityistä käyttöä ovat mm. yksityiset sähköpostikeskustelut ja muiden verkkopalveluiden käyttäminen.

Muu kuin yllä mainittu käyttö edellyttää kirjallista lupaa. Erityisesti

- kaupallinen käyttö muun kuin yliopiston lukuun on sallittu vain nimenomaisella luvalla
- käyttö poliittiseen toimintaan (kuten vaalimainontaan) on kielletty. Poikkeuksena ovat yliopistovaalit, ylioppilaskunnan toimintaan liittyvien poliittisten opiskelijajärjestöjen / alayhdistysten ja henkilökunnan ammattiyhdistysten yms. toiminta sekä ammatillinen yhteiskunnallinen vuorovaikutus
- käyttö uskonnolliseen tai vastaavaan vakaumukselliseen julistavaan toimintaan on kiellettyä
- laittoman tai hyvän tavan vastaisen materiaalin julkaiseminen, välittäminen tai jakelu sekä järjestelmän resurssien tarpeeton kuormittaminen on kielletty.

Opiskelijan kotihakemistossa oleva aineisto tulkitaan aina yksityiseksi. Henkilökunnan tulee oman yksityisyyden suojansa varmistamiseksi pitää yksityinen aineisto selkeästi erillään työhön liittyvästä aineistosta.

Kaikilla tietojärjestelmien käyttäjillä on omalta osaltaan vastuu yliopiston tietojärjestelmien ja siellä olevien tietojen kokonaisturvallisuudesta.

- Jokaisella on vaitiolovelvollisuus opiskelunsa tai työnsä yhteydessä tietoonsa saamistaan salassa pidettävistä tiedoista (perusteina mm. yksityisyyden suoja ja tutkimussopimusten ehdot).
- Tietojärjestelmissä olevien tietojen oikeudeton hankkiminen tai sen yrittäminen on kiellettyä.
- Mikäli henkilö saa vahingossa haltuunsa muille osoitettuja tai kuuluvia tietoja, on niiden hyväksikäyttö, talteenotto ja levittäminen kiellettyä. Tapahtumasta on ilmoitettava järjestelmän ylläpitohenkilöstölle ja/tai asianomaiselle henkilölle. Väärälle henkilölle tul-

leesta sähköpostista säädetään Aalto-yliopiston sähköpostipolitiikassa (opiskelijat, henkilökunta)

- Käyttöoikeutta ei saa käyttää tietoturva-aukkojen etsimiseen ja hyödyntämiseen tai oikeudettomaan salauksen purkamiseen, tietoliikenteen kopiointiin tai muuttamiseen tai muihin järjestelmiin, hakemistoihin tai palveluihin tunkeutumiseen.

Havaituista tai epäilyistä tietoturvallisuuden puutteista ja väärinkäytöksistä tulee ilmoittaa ohjeen Ilmoita tietoturvapoikkeamasta mukaisesti.

Työaseman tai palvelimen ulkopuolelle näkyvien palveluprosessien pystyttäminen edellyttää tietojärjestelmän omistajan lupaa.

Yliopiston tietoliikenneverkkoon saa kytkeä vain verkon omistajan hyväksymiä laitteita. Yliopiston langalliseen verkkoon ei saa kytkeä muita kuin yliopiston omistamia tai hallinnoimia laitteita. Yleiseen käyttöön tai omille päätelaitteille varattujen vierailijaverkkojen käyttö on ohjeistettu erikseen.

3 Käyttöoikeudet ja käyttäjätunnukset

Oikeus käyttää Aalto-yliopiston tietojärjestelmiä, lukuun ottamatta julkisia palveluita, on vain käyttöoikeuden saaneilla henkilöillä.

- Osoituksena käyttöoikeudesta henkilölle annetaan käyttäjä- tai ryhmäkohtainen käyttäjätunnus.
- Ottaessaan vastaan käyttäjätunnuksen henkilö sitoutuu noudattamaan käyttöpolitiikkaa sekä muita käyttöön liittyviä politiikkoja, sääntöjä, määräyksiä ja ohjeita.
- Tietojärjestelmien käyttöoikeudet ovat *roolipohjaisia*. Henkilöllä voi olla yhtäaikaista useampia rooleja.

Käyttäjäkohtaiset käyttäjätunnukset ovat henkilökohtaisia eikä niitä saa luovuttaa edelleen.

- Henkilö vastaa itse kaikesta käyttäjätunnuksensa käytöstä ja sen avulla käsittelemistään ja tallentamistaan tiedoista (Tiedostopalveluiden palvelukuvaus).
- Henkilö on taloudellisessa ja oikeusvastuussa tunnuksen käytön aiheuttamasta haitasta tai vahingosta (ks. myös Tietotekniikkarikkomusten seuraamuskäytäntö Aalto-yliopistossa)
- Henkilöllisyyden väärentäminen tai toisen henkilön tunnuksen käyttö ovat kiellettyjä.

Useamman henkilön käytössä olevia ryhmätunnuksia voidaan myöntää erityisiin tarkoituksiin, esimerkiksi kurssien käyttöön työasemaluokissa.

- Ryhmätunnuksen anoja vastaa tunnuksen luovuttamisesta vain kyseiseen tarkoitukseen, esim. kurssin osallistujille.
- Ryhmätunnusta saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon se on myönnetty.
- Jokainen ryhmätunnuksen käyttäjä on vastuussa ryhmätunnuksen käytöstään (vrt. käyttäjäkohtaiset käyttäjätunnukset).
- Henkilökohtaisten tietojen käsittely ja tallentaminen ryhmätunnuksella ei ole suositeltavaa, koska tietojen luottamuksellisuutta ei ryhmätunnusta käytettäessä voida taata.

Sekä käyttäjäkohtaiset että ryhmätunnukset tulee suojata Salasanaohjeen mukaisella tavalla salasanalla tai muutoin ohjeistetulla tavalla.

- Jos on syytä epäillä salasanan tai muun tunnisteiden joutuneen väriin käsiin, salasana on vaihdettava tai tunnisteiden käyttö on estettävä välittömästi.

4 Käyttöoikeuden päätyminen

Käyttöoikeus tietojärjestelmään päättyy kun,

- henkilö ei enää kuulu yliopistoon,
- määräaikaiseksi myönnetty käyttöoikeus vanhenee tai
- henkilön rooli muuttuu siten, ettei tietojärjestelmän käyttöoikeudelle enää ole perustetta.

Käyttäjätunnus suljetaan, kun

- käyttöoikeus, johon liittyy se on annettu, loppuu
- sille ei enää ole tarvetta

- on perusteltu epäily sen väärinkäytöstä tai tietoturvallisuuden vaarantumisesta (ks. Tietotekniikkarikkomusten seuraamuskäytäntö Aalto-yliopistossa)

Käyttöoikeuden voimassaolosta ja käyttäjätunnusten sulkemisesta ks. myös Toimintaohje Aalto-yliopiston tietojärjestelmien käyttöoikeuksien voimassaolosta.

Tietojen käsittely käyttöoikeuden päättyessä:

- Henkilökunnan tulee siirtää, tarvittavissa määrin työtehtävien jatkamiseksi, työhön liittyneet viestit ja tiedostot esimiehen kanssa sovitulle henkilölle. Tämä pätee soveltuvin osin myös opiskelijaan, joka on toiminut esim. tutkimusryhmissä.
- Henkilön kannattaa poistaa / ottaa talteen henkilökohtaiset sähköpostinsa ja tiedostonsa ennen tietojärjestelmän käyttöoikeuden loppumista.
- Henkilön tulee poistaa yliopiston kotikäyttöön tarjoamat, yliopistoyhteisön jäsenyyteen perustuvat ohjelmistot opinto-oikeuden tai palvelussuhteen päättyessä, ellei ohjelmiston lisenssiehdoissa toisin mainita.
- Kolmannen osapuolen (esim. toimittajan edustajan) tulee siirtää tai tuhota hankkeen toteuttamiseksi annettuun käyttäjätunnukseen liittyvät tiedot hankkeesta solmitun sopimuksen mukaisesti.

Liite 1 Keskeisin tietojärjestelmien käyttöä koskeva lainsäädäntö

[Arkistolaki](#) (831/1994)

[Henkilötietolaki](#) (HetiL, 523/1999)

[Julkisuuslaki](#)(JulkL, 621/1999)

[Laki yksityisyyden suojasta työelämässä](#) (TETSL, 759/2004)

[Rikoslaki](#) (39/1889, luku 35:1,2 §; luku 38:2 §, luku 38:3–4 §; luku 38:8 §)

[Suomen perustuslaki](#) (731/1999, 10–12§)

[Sähköisen viestinnän tietosuojalaki](#) (SVTSL, 516/2004)

[Tekijänoikeuslaki](#) (404/1961)

[Yliopistolaki](#) (558/2009)

Liite 2 Viitattut dokumentit

Tässä dokumentissa viitataan seuraaviin dokumentteihin, jotka löytyvät alla olevista linkeistä. Kopioi linkki selaimeesi, jos se ei toimi. Dokumentteja päivitetään muutosten yhteydessä.

1. Tietojärjestelmien ylläpitosääntö
2. Ilmoita tietoturvapoikkeamasta
3. Aalto.-yliopiston langattomien verkkojen ja vierailijaverkon käyttöehdot
4. Salasanaohje
5. Poliitikka sähköpostin käsittelystä Aalto-yliopistossa opiskelijoille
6. Poliitikka sähköpostin käsittelystä Aalto-yliopistossa yksiköille ja henkilökunnalle
7. Tiedostopalveluiden palvelukuvaus
8. Tietojärjestelmän omistus
9. Tietotekniikkarikkomusten seuraamuskäytäntö Aalto-yliopistossa
10. Toimintaohje Aalto-yliopiston tietojärjestelmien käyttöoikeuksien voimassaolosta

Aalto Insiden IT-sivusto (<https://inside.aalto.fi/display/ITPK/Etusivu>)

IT-politiikkoja (julkiset sivut) (<http://www.aalto.fi/fi/about/contact/services/it/policies/>)

IT-politiikkoja (sisäiset sivut) (<https://inside.aalto.fi/display/ITPK/IT-politiikkoja>)

Tietoturvallisuus Aallossa (sisäiset sivut) (<https://inside.aalto.fi/display/ITPK/Tietoturva>)